

Nu blir det statliga pensionsavtalet bättre!

OFRs statliga medlemsförbund, OFR/S,P,O, har tillsammans med övriga centrala fackliga organisationer kommit överens med Arbetsgivarverket om förbättringar i tjänstepensionsavtalet för det statliga avtalsområdet, PA 16.

Ändringarna berör cirka 75 procent av alla statsanställda, det vill säga de som omfattas av Avdelning II i pensionsavtalet (födda 1987 eller tidigare). **Förändringarna gäller från den 1 januari 2024.** De yngre i staten som omfattas av Avdelning I (födda 1988 eller senare) har de nya och bättre villkoren sedan tidigare.

Vi bedömer att det samlade värdet av de förbättringar i avtalet som nu genomförs är väsentligt mycket större än värdet av det avstås genom den nya överenskommelsen. En mycket viktig vinst är att medlemmarna inte har behövt betala för den högre pensionspremien med mera genom att löneökningstrycket har tagits i anspråk.

Bakgrunden till förändringarna är dels förändringarna i det allmänna pensionssystemet som innebär krav på ett längre arbetsliv för en rimlig pensionsnivå, dels utvecklingen i andra sektorer av arbetsmarknaden där motsvarande pensionsavtal har förstärkts i olika omgångar.

De båda viktigaste förbättringarna i Avdelning II är för det första att pensionsavsättningen som andel av månadslönen höjs med 1,5 % på hela lönen (0,5 % för de som är födda 1965 eller tidigare) genom att en ny ålderspension flex införs. Den totala pensionspremien blir därmed 6 % av månadsinkomsten för de flesta som omfattas av Avdelning II. För de som är födda 1965 eller tidigare blir den totala premien 5 %.

Den andra stora positiva förändringen är att den övre åldersgränsen för när tjänstepension tjänas in, som idag är 65 år för de flesta i staten, höjs till 69 år för alla som omfattas av Avdelning II. Den nya flexpensionen kan - så långt pengarna räcker - användas för att gå ned i arbetstid under den sista tiden före pensioneringen eller användas som en förstärkning av ålderspensionen. En särskild förhandlingsordning har tagits fram som ska ge den enskilde ett större inflytande när det gäller att för pensionsändamål minska arbetstiden i slutet av arbetslivet. Det kommer dock även i fortsättningen vara arbetsgivaren som har det sista ordet i den frågan.

Som ett led i överenskommelsen upphör delpensionsavtalet att gälla från och med år 2024. För de som under 2024 fyller 59 år eller är äldre (födda 1965 eller tidigare) fortsätter delpensionsavtalet att gälla som hittills. Skälet till att den fackliga sidan har accepterat att avveckla delpensionen är att allt färre beviljas delpension. När delpensionen ändå har beviljats har det skett från en allt senare tidpunkt, alltså under en kortare tidsperiod, och i en sjunkande andel av sysselsättningsgraden före delpensionen.

Delpension är ingen rättighet och många myndigheter beviljar inga delpensioner. Värdet av delpensionen har därför under många år krympt samman. Bedömningen har då blivit att den höjda pensionspremie som nu blir verklighet ger ett mycket större värde till medlemmarna. Framför allt får alla del av detta värde, inte enbart de som beviljas delpension.

Enligt övergångsbestämmelser till de nya reglerna gäller särskilda regler för alla som under 2024 fyller 59 år eller är äldre. De behåller de nuvarande villkoren i Avdelning II inklusive delpensionsavtalet, men får ta del av förbättringarna i övrigt med den skillnaden att premien till den nya flexpensionen stannar på 0,5 % av lönen.

Förmånsbestämd ålderspension påverkas inte av förändringarna, med det undantaget att den tidigaste uttagstidpunkten höjs till 63 år för den som är född 1966 eller senare. Medlemmar med rätt till lägre pensionsålder med stöd av PA 16 eller övergångsregler från tidigare gällande pensionsavtal (så kallad ÖB-rätt) behåller den rätten.

Sammanställning av positiva förändringar i PA 16 och andra avtal

<i>Ändring</i>	<i>För vilka gäller ändringen</i>	<i>Kommentar</i>
Ny ålderspension flex med 1,5 % av månadslönen	Födda 1966-87 i Avdelning II	
Ny ålderspension flex med 0,5 % av månadslönen	Födda 1965 eller tidigare i Avdelning II	För den som beviljas delpension upphör intjänandet av flexpensionen från och med den tidpunkten
Höjd åldersgräns för intjänande av premiebestämd ålderspension till 69 års ålder	Alla i Avdelning II	Det innebär längst till och med månaden innan arbetstagaren fyller 69 år
Förbättrat beräkningsunderlag (den lön som pensionspremien beräknas på) under sjuklöneperioden (dag 1-14 i en sjukperiod)	Alla i Avdelning II	Finns redan i Avdelning I för de unga
Möjlighet för yrkesofficerare att avtala om att kvarstå i tjänst vid pensionsåldern, 61 år, senarelägga uttaget av förmånsbestämd ålderspension till en senare tidpunkt med bibehållet antal utbetalningsmånader	Alla yrkesofficerare i Avdelning II	Den yrkesofficer som arbetar kvar vid pensionsåldern, utan att ta ut pension, med eller utan överenskommelse om att skjuta upp ålderspensionen, tjänar in pensionspremier för kompletterande ålderspension och flexpension
Förhandlingsordning som ger större inflytande över möjligheten att gå ned i arbetstid inför pensioneringen	Alla i Avdelning I och II	
Tidigaste uttagsålder för ålderspension flex ändras till 63 år	Alla i Avdelning I	Idag gäller den tidigaste åldern i det allmänna pensionssystemet, för närvarande 63 år, men den åldern höjs till 64 år från år 2026
Möjlighet att i vissa fall få förlängd delpension till 66 år	Alla som beviljas delpension före den 1 juli 2023	Endast om arbetsgivaren medger det. Krävs att den anställde skulle ha fått

		garantipension från det allmänna systemet från 65 år, om inte den sistnämnda åldern hade höjts
Möjlighet att i vissa fall få särskild pensionsersättning enligt omställningsavtalet förlängd till 66 års ålder	Alla som är 57 år eller äldre 2023 och blivit uppsagda före årsskiftet 2023/2024	Efter beslut av omställningsnämnden. Krävs att den anställde skulle ha fått garantipension från det allmänna systemet från 65 år, om inte den sistnämnda åldern hade höjts
Den övre åldersgränsen för rätt till sjukpension och a-kasseutfyllnad enligt omställningsavtalet höjdes till 66 år från 2023	Alla i Avdelning I och II	Avtalades i december 2022. Gäller sedan den 1 januari 2023

Sammanställning av andra förändringar i PA 16 eller i andra avtal

<i>Ändring</i>	<i>För vilka gäller ändringen</i>	<i>Kommentar</i>
Delpensionsavtalet upphör från 2024	Födda 1966-87 i Avdelning II	
Den tidigaste uttagsåldern höjs till 63 år för både premiebestämd och förmånsbestämd ålderspension. Ändringen gäller inte för yrkesgrupper med lägre pensionsålder	Födda 1966-87 i Avdelning II	
Slutbetalning av den individuella ålderspensionen (2,5 % av lönen) vid uttag före 65 år tas bort	Födda 1966-87 i Avdelning II	
Förändrad rutin vid beräkning av pensionspremier för retroaktiv lön i samband med lönerevision	Alla i Avdelning I och II	Gäller från och med år 2025. Påverkar i praktiken enbart Avdelning I
Minskad avsättning till lokala omställningsmedel. Avsättningen minskas från 0,3 till 0,2 % av lönesumman i staten	Kollektiv förmån	
Minskad avsättning till partsrådet från 0,055 till 0,03 % av lönesumman i staten	Kollektiv förmån	
Skadestånd till inhyrda konsulter som inte erbjuds fast anställning efter två år avtalas bort	Berörda konsulter	
Åldersgränserna för när särskild pensionsersättning enligt omställningsavtalet kan betalas ut, höjs från tidigast 62 år till längst 65 år, till i stället från 64 år till 67 år	Gäller för den som blir uppsagd efter årsskiftet 2023/2024	